

усвідомлено відповідають про те, що вони дізналися, чого навчилися, що для них змінилося, де можна використати ці знання. Підбиття підсумків триває до 10 хвилин. За цей час учні разом з вчителем узагальнюють основні ідеї уроку, обмінюються думками, висловлюють особисте ставлення до окремих положень уроку чи уроку взагалі.

Використання технології критичного мислення на уроках хімії вимагає дотримання певних навчальних умов:

1. Надати на уроці час і можливості для набуття досвіду критичного мислення. Цей час необхідний для того, щоб визначити, що учні знають з даного питання; щоб вони могли висловити свої ідеї, обмінятися думками.
2. Дати можливість учням міркувати.
3. Приймати різні ідеї та думки. У класі необхідно створити атмосферу, яка заохочує учнів до висловлення широкого діапазону думок та ідей.
4. Сприяти активності учнів на уроці.
5. Переконати учнів у тому, що вони не ризикують бути висміяними. Найкраще думається в середовищі, вільному від ризику, де поважають думку інших.
6. Формувати переконання, що кожен учень має право на висловлення своєї думки. Для цього необхідно уникати спроб жорстко контролювати й спрямовувати розумовий процес учнів.
7. Цінувати прояв критичного мислення.

Навчання – це праця, що потребує великої напруги сил. Кожен учитель, який працює творчо, прагне, щоб радість успіху, радість досягнутого не залишала учня на уроці. Урок повинен для дитини бути не мукою, а відкриттям, успіхом досягнень. Дати дітям радість праці, радість успіху в навчальній діяльності, збудити в юних серцях почуття власної гідності – це перша заповідь навчання та виховання. В школі не повинно бути нещасливих дітей, дітей, які зневірилися в свої здібності, вміння.

Робота вчителя дуже творча, складна і цікава. Коли я бачу позитивні результати своєї роботи, то бажання навчати стає дедалі більше. Все більше намагаюся створити той шлях до дитини, який був би для нього сприйнятливішим, який дав би цій дитині радість здобутку, радість впевненості в собі. І хочеться згадати слова великого Сократа: «Я не можу навчити всіх усьому, але можу вплинути на мислення моїх учнів». І це того варто.

Список використаної літератури

1. Клименко Л. Інтерактивні технології та критичне мислення [Текст] // English language and culture. 2010. № 7. С. 5-6.
2. Козира В. М. Технологія розвитку критичного мислення у навчальному процесі : навч.-метод. посіб. Тернопіль, 2017. 116 с.
3. Пометун О.І. та ін. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання : наук.-метод. посіб. Київ : Видавництво А.С.К., 2004. 192 с.
4. Пометун О.І. Енциклопедія інтерактивного навчання,- К.,2007.- 144с.
5. Путівник з розвитку критичного мислення в учнів початкової школи

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ХІМІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ДЛЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ

Копанцева Л.М.

Українська медична стоматологічна академія

Для здобуття медичної вищої освіти, вищою школою впроваджуються новітні технології навчання студентів-іноземців з використанням інформаційних комунікацій, застосовуються заходи щодо профілізації навчального процесу під час вивчення хімічних дисциплін та підвищенні ролі самостійної роботи. Активізуючи пізнавальні здібності, ми удосконалюємо їх самостійну роботу, яка не можлива без відповідної методичної бази. Виокремимо певні умов для організації самостійної роботи:

- готовність студента до самостійної праці,
- мотивація для отримання знань,
- наявність та доступність необхідного навчально-методичного матеріалу,
- система регулярного контролю якості виконання самостійної роботи.

Навчальну дисципліну «Медична хімія» в медичних закладах вищої освіти не можливо розглядати як окрему ланку. Для розуміння іноземними студентами хімічного складу лікарських речовин, розчинів, основних хімічних процесів, які протікають в організмі людини є неможливим без знань основ хімії. Вона інтегрувалась у такі дисципліни, як медична біологія, медична біохімія, фізіологія, патологічна фізіологія, фармакологія, гігієна тощо. Виявляючи міждисциплінарні зв'язки, знання з Медичної хімії використовують для пояснення багатьох медико-біологічних явищ, фізико-хімічних процесів, екологічних проблем, для самостійного вирішення професійних задач.

Наразі, у зв'язку з тенденцією до збільшення кількості іноземних студентів в нашій країні, важливою постає проблема оптимізації навчального процесу і підвищення якості медичних кадрів. Отже, поєднання сучасних технологій навчального процесу та традиційних форм і методів організації навчання іноземних громадян є запорукою досягнення мети отримання якісної освіти для іноземних громадян, які прагнуть здобути фахову освіту в Україні.

Слід зауважити, що для глибокого і всебічного розуміння теоретичного матеріалу з навчальної дисципліни студентами-іноземцями потрібні добрі знання англійської або російської мов, наявність знань базових біологічних термінів і понять, які часто є незадовільними, тому навчально-виховний процес набуває певної специфіки.

Враховуючи труднощі в засвоєнні студентами навчального матеріалу, пов'язані з наявністю мовного бар'єра, недостатнім забезпеченням навчальною літературою, іноді низькою мотивацією до навчання студентів, недостатнім рівнем початкової підготовки на батьківщині, особливу увагу спрямовано на вдосконалення процесу отримання і засвоєння знань, формування практичних вмінь і навичок. Для вирішення цих проблем колективом кафедри розроблена методична розробка - робочий зошит з дисципліни «Медична хімія» для студентів міжнародного факультету (російською та англійською мовами навчання). Він призначений для підготовки студентів до практичних занять під час самостійної роботи в умовах навчального процесу.

Робочий зошит структурно відповідає програмам навчальних дисциплін для спеціальностей «Стоматологія» та «Медицина» у відповідності до змістовних модулів. Кожне практичне заняття сприяє засвоєнню теоретичних основ та практичному використанню набутих знань та вмінь студентів, бо складається з теоретичної та практичної частини. Теоретична частина практичного заняття охоплює всі теоретичні питання до даної теми, які студент повинен опрацювати самостійно за допомогою основної, додаткової та наукової літератури. Опанувавши теоретичний блок, студент переходить до практичної частини, яка складається з лабораторної роботи та контрольних завдань. Лабораторні роботи розроблено у відповідності до вимог державного освітнього стандарту, навчальної програми дисципліни та сучасних вимог. Нами було опрацьовано велику кількість наукової літератури, аби підібрати ті лабораторні роботи, які б відображали хімічні експерименти професійного напрямку до кожного заняття. Адже головною метою було не лише проведення дослідів, а й доцільність його у подальшому професійному застосуванні. Висновки та результати експериментів, вважаємо доцільним, щоб студенти записували самостійно: рівняння реакцій, будували відповідні графіки у координатній площині, заповнювали відповідні таблиці, замальовували хроматограми та плями золю колоїдних частинок.

Лабораторна частина містить диференційовані контрольні завдання (простого, складного, пошукового та проблемного характеру). Яскравим прикладом перевірки засвоєння раніше вивченого матеріалу є можливість використання набутих раніше знань, вмінь та навичок при розв'язуванні прикладних задач. Задачі містять суто практичний характер, бо розв'язок деяких з них містить безпосередньо професійний напрямок: приготування ізотонічних розчинів, встановлення буферної ємності, розрахунок рН середовища, калорійності продуктів харчування, тривалості терміну зберігання лікарських засобів та встановлення порогу коагуляції.

Тому, основою удосконалення процесу підготовки іноземного студента і підвищення якості навчання в цілому, полягають у поєднанні теоретичних знань та їх практичного застосування. Це можливе завдяки методичним розробкам кафедри, які спонукають студента до вдосконалення професійного ставлення до майбутньої професії.

Список використаної літератури

1. Вища освіта України і Болонський процес. Навчальний посібник / за ред. В.Т. Кременя. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан. – 2004. – 384 с.
2. Панина Т.С. Современные способы активизации обучения: учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / Т.С. Панина, Л.Н. Вавилова. — М. : Академия, 2007. – 170с.
3. Методика навчання і наукових досліджень у вищій школі : навч. посіб. / [ред. С.У. Гончаренко, П.М. Олійник, В.К. Федорченко]. - К. : Вища школа, 2003. - 323 с.
4. Дубінін С.І. Особливості викладання медичної біології іноземним студентам за кредитно-модульною системою : матеріали наук.-практ. конф. [«Європейський вибір — невід’ємна складова розвитку вищої медичної освіти України»] / Дубінін С.І., Ваценко А.В., Пілюгін В.О. - Полтава, 2013. - С.48 - 50.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ КОНТРОЛЬНО-ОЦІНЮВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ХІМІЇ

Криворучко А.В.

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

У ході навчальної діяльності у ЗВО майбутні вчителі хімії отримують певні знання та вміння з оцінювання навчальних досягнень учнів, які є розрізненими елементами оцінювальної діяльності вчителя хімії, що не дає змогу студентам достатньою мірою не тільки зрозуміти, запам’ятати й відтворити отримані знання, але й оперувати ними, ефективно застосовувати оцінювальні вміння в професійній діяльності й творчо їх розвивати. Тому необхідно створити такі педагогічні умови, які б сприяли підготовці фахівців з систематизованими, глибокими, фундаментальними знаннями та відповідними сформованими вміннями й набутим практичним досвідом. Відтак формування готовності майбутнього вчителя хімії до оцінювання навчальних досягнень учнів потребує забезпечення педагогічної підтримки контрольно-оцінювальної діяльності студентів під час занять і в позанавчальній роботі. Забезпечити підтримку студентів, виявляти труднощі та розв’язувати навчальні проблеми з формування готовності до оцінювання навчальних досягнень учнів без проектування індивідуальних шляхів розвитку майбутнього вчителя хімії, фасилітації, цілеспрямованого взаємообміну і взаємозбагачення змістом діяльності, досвідом, подолання розриву між теорією і практикою навчання, налагодження системного зв’язку університету зі школою неможливо.

Основними шляхами здійснення педагогічної підтримки контрольно-оцінювальної діяльності майбутнього вчителя хімії під час занять і в позанавчальній роботі стали педагогічне співробітництво, педагогічне консультування, педагогічне наставництво.

В останні десятиріччя проблема педагогічного співробітництва викладачів і студентів продуктивно розробляється науковцями. Ураховуючи те, що процес співробітництва потребує від самого студента особистісної активності, участі в становленні себе як майбутнього вчителя, досить важливим для його здійснення є визначення позицій суб’єктів навчальної діяльності та способів їх взаємодії. У дослідженні наполягаємо на взаємодії рівноцінних суб’єктів: студента і викладача, відносини між якими будуються на взаємній повазі, діловому партнерстві, «фасилітації»(від англ. tofacilitate – полегшувати, сприяти, що дало змогу організувати пізнавальну взаємодію суб’єктів навчання, їхню спільну діяльність, ураховувати мотиви, інтереси, запити, сприяючи підвищенню авторитету й ефективності навчання. Завданням фасилітації була організація ефективної та продуктивної роботи майбутніх учителів хімії. Ми орієнтувалися на позицію викладача – фасилітатора, що організовує роботу студентів на засадах